

Verdriet van een kind

Jeugdboekenschrijfster Anne Provoost zoekt opnieuw de grenzen op met een indringende beschrijving van het afbrokkelen van een kinderwereld in de Australische outback » Fleur Speet

Voor het rumoer rondom de grote literaire namen als Connie Palmen en A.F.Th., die hun stevige romans baseren op de historische werkelijkheid, zou de net verschenen broze fictie van Anne Provoost wel eens onopgemerkt kunnen blijven. Niet zozeer omdat zij onbekend is, al zal haar naam in Nederland waarschijnlijk vooral bij lezers met kinderen een bel doen rinkelen. De Vlaamse schrijfster debuteerde in 1990 met de jeugdroman *Mijn tante is een grindewal* en schreef sindsdien nog drie jeugdromans en diverse verhalen. Ze werd gelauwerd met diverse grote kinderboekprijzen, waaronder de Woutertje Pieterse Prijs, de Gouden Uil en de Zilveren Griffel. Daarbij, en dat is opmerkelijk voor een jeugdboekenschrijfster, en tekenend voor de grens die Provoost in haar werk steeds opzoekt, prijkte haar roman *De arkvaarders*, vertaald als *In the Shadow of the Ark* (2006), op de longlist van de International Impac Dublin Literary Award. Internationaal is Provoost dan ook geen onbekende. In april 2006 was zij te gast op PEN World Voices in New York, een festival dat jaarlijks wordt georganiseerd door de voorzitter van PEN America, Salman Rushdie. Naast de schrijfster waren David Grossman, Jeannette Winterson, Margaret Atwood, Toni Morrison en Orhan Pamuk present. Bepaald geen slecht gezelschap.

Het zal dus niet liggen aan de onbekendheid van de schrijfster dat *In de zon kijken*, haar vierde roman, minder zal opvallen. Het heeft met de opzet te maken. Chloë Vanderweert, woonachtig op een paardenranch in de Australische outback, is een klein meisje van zo'n zeven jaar dat in anderhalf jaar tijd haar wereld ziet afbrokkelen. Het verhaal begint met een opgelegd tochtje op haar pony. De burens gaan de paarden aan zee wassen en nemen haar mee, omdat thuis iets aan de hand is. Chloë's oren en ogen staan wagenwijd open, waardoor ze al snel doorheeft dat haar vader door een paard vertrappt is en verlamd.

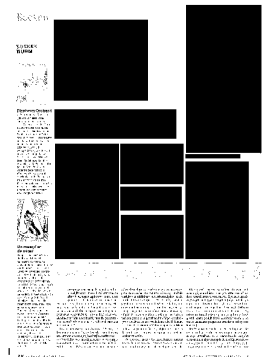
Nog geen week later overlijdt hij, vlak nadat hij riep dat hij zijn teen voelde. Vanaf dan gaat het steeds verder bergafwaarts. Als Chloë nog maar nauwelijks beseft dat haar vader dood is, verdwijnt haar oudere halfzus Ilana. Die houdt het niet langer uit bij de treurende moeder, die bovendien blind aan het worden is en Ilana steeds volgt

om haar ogen te oefenen. Moeder Linda, een Nederlandse immigrante, was fotograaf en achtervolgde haar kinderen altijd met de camera. Ilana wist steeds een lens op zich gericht, omdat zij zo fotogeniek was. Daarom is dat turen van haar moeder haar te veel ('haar oog, dat aan je vastkleeft als kliskruid') en verhuist ze naar haar vader, die in stedelijker gebied in een commune woont, op een veel vrolijker plek.

Chloë en Linda blijven eenzaam achter. Chloë ontdekt nu weliswaar meer van het platteland, en mag meer omdat er geen controle is, maar gelukkig wordt ze daar niet van. Krampachtig klampt ze zich vast aan dieren die bijna dood zijn, waardoor ze steeds opnieuw afscheid moet nemen. Ondertussen verslonst haar moeder: 'Ze volgt me door het huis alsof ze bang is te verdwalen. Ze veegt het tafelblad schoon maar er blijven kruimels liggen. Haar potjes make-up zijn smerig, de kleuren door elkaar gemengd.'

Na een dreigende bosbrand en een onverwacht Hollandse sneeuwbuï — alle uitersten komen samen — keert Ilana eindelijk weer eens huiswaarts. Om Ilana thuis te houden en zo ook haar steeds gekker wordende moeder te redden, duikt Chloë (net als haar moeder deed) in de ijskoude vijver. Maar uiteindelijk zal alles anders lopen en zal ze afscheid moeten nemen van Mira, zoals ze het huis waarin ze wonen vertederd noemt.

Het is al met al een eenvoudig na te vertellen verhaal, een kleine uitsnede uit het leven van een meisje. Maar de tragiek die erachter schuilt is allesbehalve eenvoudig. Chloë is stil en soms een beetje nukkig. Het is haar verdriet, waar ze geen raad mee

weet. Niet alleen verdriet om haar vader die ze verliest en om haar halfzus die verdwijnt, maar ook verdriet om haar moeder, die ze zo liefheeft en voor haar neus ziet aftakelen. Chloë ziet toe hoe Linda haar vertroebelde blik wanhopig probeert op te poetsen door uren te staren naar negatieven in het zonlicht, of rare dingen te gaan doen als kiezels eten. De voorspelling van de buurman, die Chloë in het begin van het verhaal toevallig heeft opgevangen, wordt zo bewaarheid. Haar moeder zal niet langer voor de ranch kunnen zorgen.

Dat deze tragiek zo beklemmt en de lezer zich er zo volledig in kan onderdompelen, komt door de perspectiefkeuze van Provoost. We leven, kijken en luisteren mee met Chloë. Meer hebben we niet, we zitten opgesloten in deze kinderwereld zonder volwassen commentaar, al sijpelen soms volwassen wijze woorden door als 'Een mens verspilt tijd omdat hij denkt dat hij tijd genoeg heeft'.

Chloë denkt in eenvoud. Daardoor is de taal uitgebeend. Niet kinderlijk, wel ter zake doend en verwonderd. En ook donker, want de wereld van Chloë is er een van uitsluiting, van angst en griezelige voortekenen en gebrek aan aandacht van volwassenen die voornamelijk met zichzelf bezig zijn. Het is een wereld vol details, die telkens veel meer lijken te betekenen dan de beschrijving van het detail zelf (dat een spin bijvoorbeeld tussen de benen van een pop haar web heeft opgehangen zou een metafoor kunnen zijn voor het einde van het onbezorgde kinderleven van Chloë). Zo ontstaan — ondanks het eenzijdige perspectief — verschillende waarnemingen en heeft Provoost een spannende gelaagdheid in het verhaal gebracht.

De directheid van de gebeurtenissen wordt ook nog eens versterkt doordat de roman bijna in z'n geheel in de tegenwoordige tijd is geschreven. Die intensiteit weet Provoost bovendien te vergroten door heel zintuiglijk te schrijven. Chloë ruikt het landschap, de elementen als de zon en de wind jagen haar op. Alles is ruig en intens. En heel gek, daardoor wordt *In de zon kijken* juist bijzonder fragiel.

Laat dat mediageweld daarom maar zitten. Wie zo veel uitersten zo natuurlijk in elkaar weet te voegen, heeft niets anders dan een Geheimtip geschreven. Een subtiel verhaal, voor de liefhebber.

In de zon kijken

Anne Provoost
Querido, 204 blz., €18,95

**HET IS EEN EENVOUDIG NA TE
VERTELLEN VERHAAL. MAAR DE
TRAGIEK DIE ERACHTER SCHUILT
IS ALLESBEHALVE EENVOUDIG**

Anne Provoost tijdens de PEN in New York